

Tájékoztató Ökológiai (bio) méhészet

Alapelvek:

Az EU-bio rendelet az ökológiai méhészetre vonatkozóan a következő fő alapelveket fogalmazza meg:

- A méhészeti gyakorlatnak méhbarátnak kell lennie, melynek során a higiénia különös figyelmet kell fordítani.
- A tartási helyre megfelelő rasszokat kell alkalmazni és a kaptárak számára megfelelő helyet kell választani.
- A betegségek megelőzésére különös figyelmet kell fordítani. Amennyiben a méhek mégis egészségügyi kezelésre szorulnak, azok csak a rendelet által engedélyezett anyagokkal kezelhetők. Ez vonatkozik a tisztításra, fertőtlenítésre is.
- Télire elegendő méz- és pollenkészletet kell meghagyni a kaptárakban, a méhek etetése csak bio táplálékkal lehetséges.
- A méhanyák szárnyának lecsípése tilos.

Részletes előírások:

A kaptárak anyaga

A kaptárakat alapvetően természetes anyagokból kell készíteni, amelyek nem szennyezik a környezetet és a méhészeti termékeket, pl. kezeletlen fa, szalma, agyag.

A kötőelemekre, etető berendezésekre, valamint az időjárás viszontagságaitól védő rácsokra és takaróelemekre vonatkozóan nincs előírás.

A kaptárakban csak természetes anyagok használhatók fel, mint például propolisz, viasz, növényi olajok.

A külső felületek festésére csak olyan termékek használhatók, melyek a mézet vagy magukat a méheket nem szennyezik be. (Ezt minden esetben a méhésznek kell bizonyítania.)

Viasz

A felhasznált méhviasz kizárólag ökológiai méhészetekből származhat.

Tisztítás

A méhészetben használt eszközök, berendezések, épületek és szerszámok tisztítására és fertőtlenítésére a következő anyagok használhatók:

kálszappan	természetes növényi kivonatok
víz és gőz	Alkohol
mésztej és mész	Formaldehid
égetett mész	nátrium-karbonát (mosósóda)
nátrium-hipoklorit (pl. lúg)	hidrogén-peroxid
nátrium-hidroxid	kálium-hidroxid
citromsav, perecetsav, hangyasav, tejsav, oxálsav és ecetsav	

Továbbá a keretek, kaptárak és lépek tisztításához és fertőtlenítéséhez nátrium-hidroxid is felhasználható. A méhkasok fizikai módszerekkel történő fertőtlenítése (mint a gőzölés vagy égetés) szintén engedélyezett.

A méhek származása és állománybővítés

A fajták kiválasztásakor figyelembe kell venni az állatoknak a helyi körülményekhez történő alkalmazkodásra való képességét, vitalitását és betegségekkel szembeni ellenálló képességét. Előnyben kell részesíteni a házi méh - *Apis mellifera* - és helyi ökotípusai alkalmazását.

A méhészet kialakítása ökológiai gazdálkodási egységből származó családok beszerzésével történhet.

A méhészet megújítása céljából évente a méhanyák és méhcsaládok 20%-át lehet az ökológiai termelőegységben nem ökológiai termelésből származókkal pótolni, de kizárólag abban az esetben, ha azokat ökológiai termelésből származó lépekkkel vagy lépalapokkal ellátott kaptárakban helyezik el.

A kaptárak elhelyezkedése

A méhészetet olyan területen kell elhelyezni, ahol a méhek számára alapvetően elegendő természetes nektár-, mézharmat- és pollenforrás áll rendelkezésre. A méhek 3 km-es sugarú mézelési röpkörzetén belül fellelhető nektár- és pollenforrások ellenőrzött ökológiai gazdálkodás keretében termesztett növényekből és/vagy természetes spontán vegetációból kell, hogy álljanak.

A kaptárak megfelelő távolságra legyenek minden olyan szennyező forrástól, amely a méhészeti termékeket károsíthatja vagy a méhek egészségi állapotát gyengítheti (pl.: nagyvárosok központja, forgalmas főutak, autópálya, ipartelep, hulladéklerakó, hulladékégető, stb.). A méhésznek biztosítania kell a megfelelő intézkedéseket a szennyeződések elkerülése érdekében.

A méhek etetése

Az etetés csak akkor engedélyezett, ha a méhcsaládok túlélélése a klimatikus viszonyok miatt veszélyeztetett. Ebben az esetben ökológiai termelésből származó mézzel, cukorral vagy cukorsziruppal lehetséges a mesterséges táplálás. Pollent helyettesítő készítmények nem alkalmazhatók.

A mesterséges etetést minden esetben dokumentálni kell a következő adatok rögzítésével: a termék típusa, az etetés időpontja, az etetett mennyiségek és azok a kaptárak, ahol mesterséges etetésre került sor.

Betegség megelőzés és állategészségügyi kezelések

Az ökológiai méhészetekben elsősorban a betegség-megelőzésre kell törekedni. Ha a méhcsaládok mégis megbetegsznek vagy megfertőződnek, kezelésük során a fitoterápiás készítmények használatát és bio megoldásokat előnyben kell részesíteni, és szükség esetén el kell különíteni őket. A keretek, kaptárak és lépek kártevők elleni védelmére kizárólag az ökológiai gazdálkodásban növényvédő szerként engedélyezett készítmények használhatók (lista: (EU) 2021/1165 rendelet).

A gyakorlatban a következőket alkalmazzák:

Bacillus thuringiensis: rovar kártevők ellen
Kén: gombák, atkák ellen, repellensként

Rágcsálóirtók csak csapdákbán használhatók.

Ha ezen alternatív kezelések nem bizonyulnak hatékonyak vagy várhatóan nem lesznek hatékonyak, úgy írásos állatorvosi utasításra kémiai úton előállított, szintetikus allopatias gyógyszerkészítményekkel történő kezelésre is sor kerülhet.

Amennyiben ilyen kémiai úton előállított, szintetikus allopatias termékekkel történő kezelésre kerül sor, a kezelt méhcsaládokat a kezelés megkezdésekor el kell különíteni, és a kezelést követően az összes viaszt az ökológiai méhészetből származó viaszra kell cserélni. Ezt követően az ilyen méhcsaládokra az egy éves átállási időszakot kell alkalmazni.

Varroa atka elleni védekezés:

Varroa destructor fertőzés esetén az alábbi készítmények alkalmazhatók:

oxál sav	tejsav	ecetsav	hangyasav
mentol	timol	eukaliptol	kámfor

Ezek használata esetén nem indul újra az átállási időszak.

A herék elpusztítása kizárólag *Varroa destructor* esetén alkalmazható ennek izolálására.

A beszerzett anyagok

Bio inputok (pl: viasz, méhek, táplálék) beszerzése esetén az eladó legfrissebb bio tanúsítványát be kell szerezni. A termékeket megfelelően kell jelölni a számlákon és egyéb kísérő dokumentumokon.

Nyilvántartások

A nyilvántartások nagyon fontosak a bio méhészetek esetében. Egyrészt fontos információkat tartalmaznak a méhész számára, másrészt elengedhetetlenek a bio ellenőrzés során.

A vezetendő feljegyzéseknek és nyilvántartásoknak tartalmazniuk kell:

- méhcsaládok, viasz, táplálék beszerzését
- állatgyógyászati készítmények/kezelések/irtó szerek alkalmazását
- pergetett méz és méhészeti termékek készletnyilvántartását, termékek értékesítését

A tartásra vonatkozó feljegyzéseknek tartalmazniuk kell:

- a családok kezelését
- etetéseket
- betakarítást (méz, pollen, egyéb termékek)
- tisztítást/fertőtlenítést
- vándorlásokat ([éves mézgyűjtési tervet](#))

A kaptárakat egyedi jelöléssel kell ellátni, hogy a róluk készült dokumentáció világosan követhető legyen. A mézgyűjtési helyekről a kaptárak és a 3 km-es gyűjtési kör megjelölésével térképet kell készíteni.

A feljegyzéseket naprakészen kell vezetni és előkészíteni a bioellenőrzésre.

Átállási idő

Az átállási idő az ellenőrzési szerződés megkötésével és a méhészeti tevékenység bejelentésével veszi kezdetét. A méhészetekre vonatkozó átállási idő legalább 1 év. Leglább 1 év átállási idő és egy negatív viasz minta után lehet a termékeket bioként jelölni.

Állati termékek esetében nem beszélhetünk „átállási termékekről”. Tehát nem létezik „átállási méz” vagy „átállási mézsör”.

Viasz

Az átállási időszak alatt a viaszt le kell cserélni bio méhészetből származó viaszra. Amennyiben ez nem elérhető, igazolhatóan fedelezésből származó, szermaradványmentes viasz is használható, amit egy negatív labor eredménnyel lehet igazolni. Amennyiben már a kezdetektől bizonyíthatóan szermaradványmentes viasz került felhasználásra, a viaszcsere nem szükséges.

A Bio Garancia minden esetben mintát vesz a viaszból a 12 hónapos átállási idő végén és bevizsgálhatja egy akkreditált laborban.

Amennyiben a labor eredmény negatív, akkor a tanúsítási szerződés aláírása után 1 évvel a méhészet megkapja a bio tanúsítványát és a termékeit már bio megjelöléssel értékesítheti.

További kérdés esetén kérjük, vegye fel tanúsító szervezetünkkel a kapcsolatot.